

Т. А. Коростеліна

Френкель Яків Ілліч

ФРЕНКЕЛЬ Яків Ілліч (29. 01(10. 02). 1894, м. Ростов-на-Дону, Росія — 23. 01. 1952, Ленінград, нині Санкт-Петербург) — фізик. Доктор фізико-математичних наук (1934, без захисту дисертації), член-кореспондент АН СРСР (1929). Сталінська премія (1947). Державні нагороди СРСР. Закінчив Петроградський університет (нині Санкт-Петербург, 1916), де відтоді й працював. 1918—21 — асистент, приват-доцент, професор Таврійського університету (Сімферополь); водночас 1920—21 — заступник наркома освіти Криму, завідувач відділу вищих шкіл і технічної освіти Наркомату освіти; 1921—52 — завідувач теоретичного відділу Ленінградського фізико-технічного інституту АН СРСР та завідувач кафедри теоретичної фізики Ленінградського політехнічного інституту. Стажувався у Німеччині, Франції та Великій Британії, де працював разом із В. Паулі та М. Борном, познайомився з [А. Айнштайном](#); 1930—31 — професор теоретичної фізики Університету Міннеаполісу (шт. Міннесота, США). Під час 2-ї світової війни — завідувач кафедри теоретичної фізики Казанського університету (РФ); за сумісництвом 1945—51 — науковий керівник лабораторії НДІ авіаційних матеріалів (Ленінград); 1947—50 — професор кафедри фізики Ленінградського інституту точної механіки. Наукові дослідження: квантова теорія поля, фізика ядра та елементарних частинок, фізика твердого тіла, магнетизму. 1936 незалежно від Н. Бора розробив крапельну модель ядра. Висунув квантово-механічну теорію феромагнетизму, теорію доменного складу феромагнетиків; запропонував ідею екситонів; розробив кінетичну теорію рідин.

Основні праці

Теория относительности. Петроград, 1923; Электрическая теория твердых тел. Ленинград, 1924; Принципы квантовой статистики // Природа. 1930. № 9; Теория твердых и жидких тел. Москва; Ленинград, 1934; Аналитическая механика. Ленинград, 1935; Гидромагнитный эффект в сверхпроводниках // Журнал экспериментальной и теоретической физики. 1939. Т. 9, вып. 3; Курс теоретической механики на основе векторного и тензорного анализа. Ленинград; Москва, 1940; Испарение капелек жидкости в потоке воздуха // Изв. АН СССР. Сер. География и геофизика. 1944. Т. 8, № 6; К теории релаксационных потерь, связанных с магнитным резонансом в твердых телах // Журнал экспериментальной и теоретической физики. 1945. Т. 15, вып. 8; Собрание избранных трудов: В 3 т. Москва, 1956—59.

Рекомендована література

1. Ансельм А. И. Яков Ильич Френкель (некролог) // Успехи физических наук. 1952. Т. 47, вып. 3;
2. Френкель В. Я. Яков Ильич Френкель. Москва; Ленинград, 1966;
3. Александров А. П. Воспоминания о Френкеле. Ленинград, 1976;
4. Френкель Яков Ильич. Воспоминания, письма, документы. Ленинград, 1986.

Бібліографічний опис:

Френкель Яків Ілліч / Т. А. Коростеліна// Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2025. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-890855>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).